

Supèrbia i economia

En un article recent, esplèndid i claríssim, Jordi Maluquer de Motes, que sap de què parla, ha desmuntat de manera contundent la fal·làcia impúdica de la passada *dècada prodigiosa*, o *dècada i mitja*, en què tants havien cregut (jo no) amb la fe del nou-ric, de l'ignorant o, cosa pitjor, amb la fe en una nova Espanya Gloriosa. Era el somni amb aparença de realitat d'un bell camí triomfal de l'economia espanyola, un camí sense obstacles, una direcció lluminosa que ens portava a una més gran felicitat monetària, més creació general de riquesa, més volum de serveis i de béns produïts, més solidesa i més seguretat en les bases que farien tan gran progrés possible i durador. Tot això –felicitat, riquesa, beneficis, producció, solidesa– eren coses que, fa uns quants anys, es trobaven en estat passablement crític en països com França, Alemanya, o Itàlia, llocs on hi havia recessions, o com a mínim estancament, aquella lentitud prolongada que afectava les grans economies d'Europa. Com si els vells països rics hagueren arribat a un límit, a una aturada històrica, mentre uns altres –i sobretot Espanya, òbviament– venien darrere, a gran velocitat, per a ocupar aquell lloc de privilegi. Arreu de l'Europa occidental el creixement era molt baix, però al singular regne d'Espanya l'increment de PIB era molt més alt i vigorós (o això semblava, sense ser realment cert), s'hi creaven més llocs de treball, el dèficit públic hi havia desaparegut (però la despesa social era de les més baixes d'Europa, cosa que no alterava l'alegria de l'administració socialista), i els governs successius s'atribuïen sense empatx el mèrit del miracle: érem els millors, l'enveja del continent, el somriure d'orella a orella, l'exemple universal, *the spanish miracle*. Molt bé, pensava jo, ens n'alegrem moltíssim, però és fals. Perquè el miracle tenia algunes explicacions ben terrenals. La primera era que els països més rics d'Europa (aquells que estaven sempre *en crisi*, justament) ens pagaven encara, i ens havien pagat llargament, l'alta almoïna dels fons de cohesió, o com se'n diga, que eren molts milers de milions d'euros. Perfecte, però això no podia durar. La segona, i molt més greu,

Joan Francesc Mira

que el motor i el gruix d'un creixement tan prodigiós era la construcció massiva d'habitatges i l'increment espectacular del seu preu.

Espanya no creixia perquè hi augmentava la productivitat general (de fet, hi disminuïa,

almenys comparativament), ni perquè la manufactura, l'agricultura o els serveis de més valor i qualitat incrementaven sòlidament la riquesa. Fet i fet, la producció industrial pareix que no estava en bona forma: tèxtil, metall i maquinària, fusta, calcer, química, etcètera, no eren motors forts i segurs. Però s'hi construïen moltes cases, moltíssimes: de cada deu habitatges nous a Europa, quatre a Espanya, una cosa increïble, impossible. En pocs anys els preus es multiplicaven per tres, i mentre centenars de milers de pisos es quedaven buits, milions de famílies s'hipotecaven, i les immobiliàries continuaven en la glòria. Era el més gran balafament de recursos que ha conegut la història, la més gran bombolla, la més gran bestiesa col·lectiva. Petarà un dia, indefectiblement, pensava jo, ignorant en matèria econòmica, i ningú no vol saber què passarà. El govern, mentrestant, tan content, i el país també: no fem fàbriques noves, fem pisos que sobren, però la gent sembla feliç. Què més podíem demanar? Pensar en la balança de pagaments, la més brutalment negativa de cap país del món? No cal: ja tornarem els diners algun dia. Pensar en la productivitat? Sí, però només per a omplir-se'n la boca, perquè ja venien milions d'immigrants que compensaven amb quantitat barata la falta permanent de qualitat. Pensar que tenim un problema profund i molt gros? De cap manera: com hem de tindre un problema, si som els millors? I ara, quan la realitat destrueix per fi la fantasia, la culpa, com sempre, la tenen uns altres. I el senyor Zapatero afirmava, amb orgull satisfet, que Espanya tindria, en poc temps, més quilòmetres de vies d'Alta Velocitat (Espanyola!) que cap altre país. De vies triomfals. Insensats. Els grecs en deien *hybris*, supèrbia sense seny. I el professor Maluquer de Motes conclouia: "La medicina serà muy amarga. Pero lo sucedido no debe repetirse jamás." Exactament.

“Era el més gran balafament de recursos que ha conegut la història, la més gran bombolla, la més gran bestiesa col·lectiva. Petarà un dia, indefectiblement, pensava jo, ignorant en matèria econòmica, i ningú no vol saber què passarà. El govern, mentrestant, tan content, i el país també: no fem fàbriques noves, fem pisos que sobren, però la gent sembla feliç. Què més podíem demanar?”